herpy

ORMAR

Amazon Basin Emerald Tree Boa

Corallus batesii

Corallus batesii är en smal, trädlevande boa från Amazonområdet. Vuxna djur är mörkgröna med vita tecken och gul buk, ungarna är rödorange. Honorna blir omkring 195 cm, och de största djuren närmar sig 270 cm. Arten skildes 2009 från *Corallus caninus*, som i dag bara omfattar bestånden på Guyanaskölden. Den kräver ett stort, högt och fuktigt terrarium och en erfaren hållare.

Familj: Boidae Tidigare namn: *Chrysenis batesii*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**120-270 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-20 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**180 × 60 × 120 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**30-33 °C**
Temperatur, natt	**22-26 °C**
Luftfuktighet	**65-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Könsmogen	**36-60 mån.**
Kullstorlek	**5-25 ungar**
Dräktighet	**180-210 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Corallus batesii är en medelstor boa med sidoplattad kropp, tydligt avsatt huvud, värmegropar i läppfjällen, mycket långa framtänder och en gripsvans. Vuxna djur är mörkgröna, sällan svarta eller nästan svarta, med emaljvita teckningar på ryggen; en helt enfärgat grön rygg förekommer inte. Ryggen har ofta en vit mittrand med sammanflytande, triangulära tvärband som kan vara kantade med lite svart, och buken är gul. Ungarna är rödorange med vita teckningar och börjar bli gröna efter omkring 4 månader.

Honorna är större och tyngre än hanarna. Hanarna blir upp till omkring 120 cm och honorna omkring 195 cm, och de största djuren närmar sig 270 cm. Arten blir därmed större än *C. caninus*.

Fram till 2009 räknades bestånden i Amazonasbäckenet till *C. caninus*. Det året skildes de ut som *C. batesii*, medan namnet *C. caninus* nu bara omfattar bestånden på Guyanaskölden norr om Amazonfloden. Arterna skiljs åt på nosens fjäll: *C. batesii* har 3-12 fjäll tvärs över nosen mellan tredje och fjärde överläppsfjället, *C. caninus* 2-6. *C. batesii* har dessutom nästan alltid vita

fläckar på sidorna och kan ha en vit mittrand på ryggen, vilket *C. caninus* aldrig har. Skillnaden i mitokondrie-DNA mellan de två är 3-16 %. Arterna kan få fertila avkommor tillsammans i fångenskap, så djur utan känt ursprung kan vara svåra att bestämma.

Terrariemått, könsmognad, parningstid och dräktighet är lånade från *C. caninus*. Artnamnet hyllar den brittiske naturforskaren Henry Walter Bates, som samlade djur och växter i Amazonas i 11 år.

På dagen är djuren som regel lugna och fridfullare än *C. caninus*, men de lämpar sig inte för frekvent hantering. Det är en art att titta på, inte att ta upp.

Utbredning och livsmiljö

Corallus batesii lever i Amazonområdet i Brasilien (bland annat Amazonas och Pará), Peru, Bolivia, Ecuador och Colombia, från havsnivå upp till omkring 1.000 m. Typlokalen är "Övre Amazonas". Arten finns söder om Amazonfloden och väster om Rio Negro. I nordost, på Guyanaskölden, lever *C. caninus*.

Gränsen mellan de två arterna är inte exakt fastlagd. Arten anges också från södra Surinam, Guyana och Venezuela samt från Magdalena- och Caucadalarna väster om Anderna i Colombia, men de uppgifterna är osäkra.

> **Naturlig utbredning:** Brasilien, Peru, Bolivia, Ecuador och Colombia.

LIVSMILJÖ

Arten är helt trädlevande och lever i orörd, fuktig låglandsregnskog, både i skog som aldrig översvämmas och i skog som står under vatten en del av året. Den håller mest till i trädkronorna, men förekommer också i mindre och unga träd. Efter kraftiga skurar kan den slås ner och ses på marken.

Klimatet är varmt och jämnt året runt, och luftfuktigheten är hög. Djuret dricker regndroppar från blad och från sin egen hoprullade kropp. På dagen ligger det hoprullat på en gren. På natten jagar det ur bakhåll, hängande i en S-formad ställning, och tar framför allt däggdjur som gnagare, pungråttor och fladdermöss, men också fåglar, ödlor och andra ormar. Bytet fångas med ett blixtsnabbt hugg och dödas genom strypning.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur behöver ett terrarium på minst 180 × 60 × 120 cm (längd × bredd × höjd), och större och framför allt högre är bättre, eftersom *Corallus batesii* blir större än *C. caninus*. Längden ska minst motsvara ormens längd så att den kan sträcka ut sig helt, och höjden ska ge plats att söka värme och fukt på olika nivåer utan att gå ner på botten. Terrariet ska kunna öppnas framifrån, och sidorna bör inte vara genomskinliga, eftersom det gör djuret otryggt.

En ung orm kan bo i ett terrarium av vuxenstorlek när den äter självmant och det finns gott om gömslen. Det ska finnas stabila men smala vågräta grenar på flera höjder som djuret kan få ett bra grepp om. Grenarna ska sitta fast men helst gå att ta ut, så att djuret inte behöver dras av dem. Gömlådor under taket och på sidorna ger trygghet, och levande eller konstgjorda växter ger skydd och håller kvar vattendroppar.

Bottenlagret ska vara minst 10 cm djupt och fuktbevarande, till exempel 40 % matjord, 40 % kokosfiber och 20 % sand, med ett lager löv ovanpå. Det ska finnas bra ventilation utan drag: öppningar högst upp på den varma sidan och längst ner på den kalla sidan, gärna med en liten fläkt i den kalla änden. Ta bort avföring direkt och byt hela bottenlagret var 3:e-6:e månad.

Djuren hålls var för sig. Nya djur ska i karantän i 3-6 månader.

Läs mer: Karantän och hygien

TEMPERATUR

Corallus batesii behöver jämn värme i hela terrariet och en tydlig solplats. Solplatsen, en vågrät gren under värmekällan, ska vara 30-33 °C. Resten av terrariet ska på dagen vara 24-29 °C, med omkring 24 °C i den svala änden. På natten ska det vara 22-26 °C.

Använd flera likadana värmelampor sida vid sida så att hela det hoprullade djuret värms jämnt, och placera dem så att djuret inte kan komma i kontakt med dem. Använd glödlampor eller infraröda lampor, inte färgade lampor. En värmepanel i ena änden, styrd av en termostat med givaren på den svala sidan, är också en bra lösning. Är rummet kallare än 22 °C på natten ska en ljuslös värmekälla med termostat hålla värmen. Mät temperaturen på flera ställen och på flera höjder med en infraröd termometer och fast monterade givare.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara hög och stabil på 65-80 %. Det viktigaste är att fukten inte svänger kraftigt och att terrariet kan torka mellan sprayningarna. Det får aldrig stå vatten som rinner nedför rutorna, för stillastående, kondenserande fukt ger mögel och luftvägsinfektion.

Spraya botten och växter flera gånger dagligen under korta perioder, gärna med ett automatiskt spraysystem och destillerat vatten eller vatten från omvänd osmos. Spraya inte direkt på djuret, för avdunstningen kan kyla ner det. Djuret dricker droppar från bladen och från sin egen kropp, och ställer man dessutom en stor vattenskål högt upp bredvid en gren dricker det också därifrån. Byt vattnet minst en gång i veckan. Mät fukten med två digitala hygrometrar på olika höjd. Vätskebrist visar sig som kvarhållen avföring med stora urater och ofullständiga hudömsningar.

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och klarar sig utan UVB, men ett svagt UVB-ljus ger en tydligare dygnsrytm och säkrar D3-vitamin. Arten tillhör Ferguson-zon 2, med ett UV-index på omkring 2-3 vid solplatsen. Ett T5 HO-rör på 5-6 % UVB ska sitta 30-40 cm över ormens rygg när det lyser genom nät, och 35-45 cm utan nät. Röret ska sitta på den varma sidan tillsammans med värmelamporna och bytas var 12:e månad, även om det fortfarande lyser. Mät gärna med en UV-mätare.

Ljuset ska vara tänt 12 timmar per dygn och släckt på natten. Med tillräckligt med skugga och växter väljer djuret själv hur mycket ljus det vill ha.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Corallus batesii ska ha hela bytesdjur. Råttor är det bästa fodret, från råttungar på 4-6 g till ungdjur och upp till medelstora råttor på omkring 175 g till vuxna. Möss, hamstrar, gerbiler, vaktlar och kycklingar ger variation, men en vuxen mus är för lite för ett vuxet djur. Använd upptinade, frysta bytesdjur i stället för levande, som kan bita och skada ormen. Bytet värms till 32-38 °C och bjuds med en lång pincett, eftersom djuret hugger snabbt och kan träffa snett.

Bytet ska väga omkring 10 % av ormens vikt och vara högst 1-1,5 gånger så brett som ormen på det bredaste stället. Vuxna honor får en råtta på 150-175 g var 3:e vecka, och vuxna hanar en mindre råtta på 75-125 g ungefär en gång i månaden. Unga djur får mat var 7:e-10:e dag och halvvuxna var 2:a-3:e vecka. Arten är naturligt smal och blir lätt för tjock. Den ska se muskulös ut, inte rund, och framför allt hanarna hålls smala.

Djuret har oftast avföring efter två-tre måltider, och en fjärde måltid ges först när det har haft avföring. Bytet kan då och då pudras lätt med kalk och vitaminer innan det tinas.

BETEENDE OCH HANTERING

Corallus batesii är oftast lugn på dagen och fredligare än *C. caninus*, men den är inget djur för frekvent hantering, och unga djur är ofta nervösa och försvarsberedda. Känner den sig hotad lägger den sig i en S-formad ställning och hugger. De långa framtänderna ger djupa sår.

Rör lätt vid djuret med en krok eller en pappersrulle innan det tas ut, så att det vet att det inte är mat på väg. Dra aldrig bort det från grenen: kliar man försiktigt på den hoprullade svansen med en nagelkant släpper det greppet. Svansen är bräcklig, särskilt det första året, och en knäck blir bestående. Under hanteringen snor sig djuret runt armar och kropp för att hålla balansen; låt det inte komma runt halsen. Tvätta händerna före och efter, och låt aldrig barn hantera djuret ensamma.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna är större och tyngre än hanarna, och hanarna är smalare och har större sporrar. Könet bestäms säkrast med sond av en erfaren hållare eller en veterinär. Hanarna är könsmogna efter 3-4 år och honorna efter 4-5 år. En hona bör väga 1.800-2.000 g vid fyra års ålder innan hon sätts i avel, och hon ska vara muskulös, inte tjock.

PARNING

Parningstiden är typiskt april-juli, och honorna föder normalt bara vartannat år. Under parningen ligger hanen tätt intill honan och försöker slå svansen om hennes. Hanarna ska vara smala när de sätts till honan, eftersom smala hanar är mer parningsvilliga.

Honan fastar ofta i flera månader under den sista delen av dräktigheten utan att tappa särskilt mycket i vikt. *Corallus batesii* och *C. caninus* kan få fertil avkomma tillsammans, så de två arterna ska hållas åtskilda i aveln.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Corallus batesii föder levande ungar. Dräktigheten varar 6-7 månader. En kull är typiskt 7-10 ungar, men kan vara från 5 till omkring 25. Den dräktiga honan ska ha tillgång till både värme och vatten, eftersom vätskebrist kan ge ungar som fastnar vid födseln. Honan sköter inte ungarna efter födseln.

INKUBATION

Det finns inga ägg att ruva, eftersom arten föder levande ungar. Under dräktigheten ska honan ha en stabil, varm gradient, färskt vatten och ro, och fuktigheten ska hållas stabil. Ungarna skiljs från honan så snart de är födda, och obefruktade ägg och dödfödda ungar tas bort.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nyfödda ungar är 40-50 cm långa, väger 20-50 g och är rödorange. Efter omkring 4 månader börjar de bli gröna. Håll varje unge för sig i en liten låda med grenar, fuktigt bottenlager och gömslen, och placera grenarna så att ungen når både botten och vattenskålen.

Ungarna ömsar skinn inom två veckor efter födseln, och först därefter bjuds mat: en upptinad råttunge på 4-6 g, väl uppvärmd. Därefter bjuds mat ungefär var 10:e dag. Bara omkring hälften tar råttungen av sig själva, och det är svårare att få ungarna att börja äta än hos *C. caninus*. En del tar en levande dvärghamster eller ung mus, medan omkring en fjärdedel behöver hjälp att äta under en tid. Vid omkring 6 månaders ålder äter de flesta självmant och kan gå över till råttor av lämplig storlek.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på fel i uppställningen. Typiska problem är:

- Uttorkning vid låg luftfuktighet: kvarhållen avföring med stora urater och hudömsning som fastnar.
- Luftvägsinfektion vid för kall, stillastående eller för fuktig luft: djuret andas med öppen mun eller har slem i munnen.
- Fetma vid för frekvent eller för stor utfodring: arten ska vara muskulös, inte rund.
- Knäck eller bula på svansen efter ryck i svansen, särskilt hos unga djur.
- Kvalster och inre parasiter, särskilt hos vildfångade djur. Använd uppfödda djur och sätt nya djur i karantän.
- Kräkning vid för stora bytesdjur eller för låg temperatur.
- Mögel och bakterier vid ihållande kondenserande fukt.

Väg djuret regelbundet och för dagbok över vikt, utfodring och hudömsning. En plötslig viktminskning är ofta det första tecknet på sjukdom. Kräldjur döljer sjukdom, så uppsök en veterinär med erfarenhet av kräldjur om djuret inte äter, tappar i vikt, andas med öppen mun eller verkar slött.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/ormar/corallus-batesii